

راه خویش نزدیک کرده است.^۱ اما تاکتیک جدید آنها این است که با گرفتن ژست‌های روشنفکر مآبانه همچون مبارزه با خرافات، پرهیز از تقلید پیشینیان و پرهیز از مرده پرستی و... بر ضعف‌های اساسی خود سرپوش نهند!

ابزارها

۱. **مباحثات مغالطه‌آمیز** کوتاه برای القای مطالب خود.

۲. **تدوین، چاپ و نشر کتب و مقالات؛** اخیراً ایجاد و القای شبهه در میان حاجیان به وسیله نشر کتب و جزوات فارسی مورد توجه خاصی قرار گرفته است و با موضوعات و عناوینی همچون «دیدگاه اهل سنت در مورد اصحاب»، «عقیده اهل سنت و جماعت»، «آموزش نماز»، «پناهگاه توحید»، «درس‌های عقیدتی بر گرفته از حج»، «خویشاوندی بین ابوبکر صدیق و امام صادق»، «ماجرای غدیر خم و رابطه آن با اصل امامت»، «گفتگویی آرام و دوستانه» و «ازدواج مجدد» در تیراژ بسیار زیادی چاپ و توزیع می‌شود.

۳. **تولید و توزیع و استفاده** گسترده از نوار کاست، سی دی و فیلم‌های آموزشی و اینترنت برای گسترش افکار خود.

۴. **تشکیل و نفوذ در سازمان‌های بین‌المللی اسلامی** همچون رابطه العالم الاسلامی و ...

۸. راهکارهای مقابله

برای مقابله اساسی با تبلیغات گسترده و برنامه‌ریزی‌شده وهابیت باید امور ذیل را مورد توجه و عمل قرار داد:

۱ - وهابیت، بر سر دو راهی، ص ۱۵.

الف. گرفتن پرچم گسترش و آموزش توحید از دست وهابیون

گرفتن پرچم گسترش و آموزش توحید از دست وهابیون با نمایان ساختن و تأکید بیشتر بر چهره توحیدی تشیع از طریق شناساندن توحید ناب اهل بیت+ به جهانیان. با توجه به تشدید فضای تکفیر و مشرک خواندن مخالفان، باید استراتژی شیعه از گفتمان دفاع از توسل، تبرک، شفاعت، زیارت و عزاداری به گفتمان تهاجمی در مورد توحید و شناساندن دیدگاه ناب اهل بیت+ در زمینه توحید، تغییر یابد.

اکنون حوزه‌های علمیه و فرزندان و تربیت شدگان شایسته آن در ایفای رسالت بزرگ خود، باید با استفاده از منابع غنی شیعه، معارف ناب توحیدی نبوی و ولوی تشیع را به جهانیان معرفی کنند و آموزه‌های صحیح پیامبر و اهل بیت او در این زمینه را به همگان بشناسانند. آری باید برای گوش‌ها، سخنرانی و برای عقل‌ها، خوراک فکری و برای دل‌ها، خوراک معرفتی مناسبی در زمینه معرفی توحید ناب شیعی فراهم و تقدیم کرد و گرنه دشمنان، از این عرصه‌های خالی، سوء استفاده کرده و می‌کنند.

بدون شک این استراتژی، بهترین راه مبارزه بنیادین با وهابیت است؛ زیرا مشت آنان را باز کرده و توخالی و ناصحیح بودن عقاید جمود گرایانه آنان در مورد توحید را ثابت می‌کند و حربه و پرچم «مبارزه برای توحید» را از دست آنان خواهد گرفت.

ب. چاپ و نشر گسترده قرآن با آرم جمهوری اسلامی

چاپ و نشر گسترده قرآن با آرم جمهوری اسلامی و ارسال و اهدای آن به کشورهای اسلامی، اعتقاد تشیع و اهتمام جمهوری اسلامی به ایمان و عمل به قرآن کریم را اثبات می‌کند و تبلیغات سوء متهم سازی تشیع به تحریف قرآن را خنثی می‌کند.

ج. چاپ و نشر و توزیع گسترده و رایگان جزوه‌های کوچک

چاپ و نشر و توزیع گسترده و رایگان جزوه‌های کوچک به زبان‌های مختلف، مشتمل بر بیان آموزه‌های توحیدی و دعا‌های مأثور از اهل بیت و اهدای آن به برادران اهل سنت و توده عمومی وهابیت، مقابله فرهنگی مناسبی است که بای‌د در دستور کار قرار گی‌رد.

د. برعهده‌گرفتن مسؤولیت شناساندن، ترویج و تبلیغ سنت نبوی

یکی از راهکارهای مقابله، بر عهده‌گرفتن مسؤولیت شناساندن، ترویج و تبلیغ سنت نبوی و طلب کردن پیروی از سنت آن حضرت از همه مسلمانان است؛ متأسفانه اکنون سنت نبوی از طریق امامان چهارگانه اهل سنت و افرادی چون ابن تیمیه و ابن قیم در میان مسلمانان اهل سنت ارائه می‌گردد و با کمال تأسف در طول زمان در برخی از موارد که سنت خلفای راشدین، خلفای اموی و عباسی، به جای سنت نبوی، جایگزین و تثبیت شده است و هم اکنون به نام سنت نبوی یا سنت صحابه و تابعین، تقدیس می‌شود و مورد عمل قرار می‌گیرد و هر گونه تخلف از آنها، بدعت معرفی می‌شود، در حالی که خود آنها بدعت است!!

بدون شک مسؤولیت جداسازی سنت نبوی از سنت‌های اموی و عباسی که جایگزین سنت نبوی شده‌اند و معرفی سنت صحیح نبوی از بیان اهل بیت آن حضرت، بر دوش شاگردان مکتب امام صادق { است. بی‌گمان، اگر روحانیت تشیع، گفتمان تبیین سنت نبوی را در پیش گیرد، یکی از امتیازات و برجستگی‌های بی‌بدیل شیعه را روشن خواهد ساخت و سخنانش نزد حقیقت‌جویان اهل سنت، مسموع و مطلوب بوده و از بهترین راه‌های مقابله با اتهامات وهابیت است.

ه. برجسته و فرهنگ‌سازی آیات مورد استناد در آموزه‌های شیعی

برجسته و فرهنگ سازی آیات مورد استناد در آموزه‌های شیعی و نشر آنها به طرق مختلف و مستند ساختن دیدگاه اعتقادی و فقهی شیعی به منابع معتبر اهل سنت با گردآوری، تلخیص برخی از کتب پیشین و تدوین جزواتی نوین با این روش، یکی از راه‌های مقابله است.

و. برگزاری نشست‌های مشترک با علمای اهل سنت داخل و خارج کشور

برگزاری نشست‌های مشترک با علمای اهل سنت داخل و خارج کشور و باز کردن باب مراوده علمی و پاسخ‌گویی به شبهه افکنی‌های وهابیت برای تنویر افکار و مصون سازی آنها در برابر پروژه وهابی‌سازی، راهی است که باید مورد توجه جدی قرار بگی‌رد.

ز. دعوت رسمی و برگزاری نشست‌های مشترک با وهابیون داخل و خارج کشور برای معرفی حقیقت شیعه به آنها

دکتر عصام العماد در نشست «بررسی ریشه‌های انحراف وهابیت در شناخت شیعه»، شناساندن مذهب شیعه به وهابیت را بر اساس ساختمان فکری و متناسب با ساختار عقیدتی آنان نسبت به شیعه دانست؛ به گفته وی، «اول باید توحید از دیدگاه شیعه را برای وهابیون تبیین کنیم و ثابت کنیم که مفاهیم توحیدی شیعه از قرآن گرفته شده، سپس ثابت کنیم که احکام دینی ما از قرآن و سنت است؛ بعد ثابت کنیم که اهداف ما اهداف اسلامی است، بعد ثابت کنیم که منابع مذهب شیعه، همین کتاب و سنت است. سپس بیان کنیم که امامت به مفهوم شیعه، همان مفهوم قرآنی آن است و بعد از این مرحله بیان کنیم که هویت ما هویت اسلامی است و اگر این روند صورت گیرد، ثابت می‌شود که پیدایش شیعه از زمان رسول خدا { بوده و در این هنگام است که هدایت وهابی‌ها

بر اساس ساختار فکری خود آنها صورت می‌گیرد.^۱

ح. سامان‌دهی تبلیغ داخل و خارج کشور

سامان‌دهی تبلیغ داخل و خارج کشور برای آموزش آموزه‌های قرآن، سنت نبوی و معارف اهل بیت و فراخواندن مردم کشور به آن، یکی از راه‌های اساسی مقابله با وهابیت است.

ط. روشنگری منطقی و مبارزه عملی

روشنگری منطقی و مبارزه عملی سنجیده با کارهایی که بهانه به دست وهابیون و جریان‌های مشابه آن می‌دهد، همانند مداحی‌های غلوگرایانه و کاربرد تعابیر غلوآمیز، اظهار بندگی نسبت به اهل بیت، نخ بستن به مزارها و ارشاد کردن افراطی گرایان و بازگرداندن آنها به راه صحیح و تبدیل توسل به یک مکتب انسان ساز و تربیت‌کننده^۲ و هدایت و راهنمایی حجاج و معتمران به طور خاص و بازداشتن آنان از اعمالی همچون طلبی‌دن و برداشتن خاک بقیع، بستن نخ و پارچه به شبکه‌های آن، نماز زیارت گزاردن در کنار بقیع با امکان اقامه آن در مسجد نبوی، راهی است که وهابیون را از بهانه‌جویی بازداشته، خلع سلاح می‌کند.

۹. تذکر اساسی

با عنایت به آن که هدف، استراتژی، شیوه و تاکتیک شیعه و روحانیون و مبلغان فرهیخته آن، ابراز دشمنی، غلبه بر حریف، مقابله به مثل و تندخویی و خشونت در برابر مخالفان و دشمنان نیست؛ بلکه هدف، انجام خالصانه رسالت الهی، یعنی تعلیم صحیح دین الهی، تبیین آموزه‌های قرآنی، آموزش سنت و سیره

۱ - افق حوزه، چهارشنبه ۱۵ اسفند ۱۳۸۶، شماره ۱۸۲، ص ۵.

۲ - حسینی نسب، سید رضا؛ شیعه پاسخ می‌دهد، نشر مشعر، نهم، ۱۳۸۲، قم، ص ۲۴۸.

نبوی و شناساندن معارف ناب اهل بیت مکرم آن حضرت و مبارزه با بدعت‌ها و پیراستن چهره تابناک اسلام از آرایه‌هایی است که در اثر مرور زمان پدید آمده‌اند و روش این پرچم داران، هدایت مردم، ارائه حقیقت البته با گفتمان تهاجمی در مسأله توحید و سنت و از موضع دعوت و مطالبه نسبت به توحید و پیروی سنت، با اخلاقی نیکو و گفتاری نرم و مستدل و منطقی است، برای موفقیت در عرصه مقابله با وهابیت، روحانیون عزیز باید خود را برای این رسالت الهی آماده سازند و اقدامات ذیل را در دستور کار خود قرار دهند:

- الف.** شناخت دقیق مبانی و آموزه‌های وهابیت و کژی و انحرافات آن به طور مستند و شناساندن چالش‌های آن به جامعه اسلامی اعم از سنی و شیعه.
- ب.** بازشناسی فرایند متهم ساختن تفکر ناب شیعی و مجهزشدن افراد و گروه‌هایی برای پاسخ‌گویی فوری به کتب و جزوات و اشکالات جدید آنان در عرصه مطبوعات، سخنرانی و سایت‌های اینترنتی.
- ج.** حفظ آیات مورد نیاز، توسط روحانیون، برجسته و فرهنگ سازی آیاتی که مطالب مورد اختلاف را به صورت جامع ارائه می‌کند و از استنادهای گزینشی و یک سو نگری وهابیون باز می‌دارد.
- د.** تسلط یافتن روحانیون بر سنت و سیره نبوی بر اساس بیان اهل بیت و فرا گرفتن مستندات آن در کتب معتبر اهل سنت.

چکیده فصل

وهابیت، پدیده‌ای سیاسی یا نوعی پیشینه‌گرایی و یا مذهبی ابداعی در قرن دوازدهم است که تفکر اشعری، آموزه‌های اهل حدیث به ویژه مذهب حنبلی و سلفی‌گرایی متعصبانه افرادی همچون بربهاری، ابن تیمیه و ابن قیم جوزیه، پیشینه تاریخی و زمینه فکری آن را شکل داده است. محمد بن عبدالوهاب بنیان‌گذار آن علی‌رغم مخالفت پدر، برادر و عالمان سنی و حنبلی، با پیمان بستن و اتحاد با آل سعود در پرتو شمشیر، حکومت وهابیت را پی افکند.

تجسم‌گرایی در مورد خداوند متعال به دلیل جمود بر ظاهر آیات و روایات و دوری از هر گونه جستجوی معنای حقیقی، مرده و بدون حیات برزخی پنداشتن پیامبر و اولیا، منحصر دانستن عصمت انبیا به بعد از بعثت، آن هم فقط در مورد تبلیغ دین، از آموزه‌های اعتقادی وهابیت است و عبادت و پرستش پنداشتن هر گونه زیارت، ترمیم قبور و نماز خواندن کنار آن، توسل، استمداد، شفاعت خواهی، تبرک، نذر، سوگند و برگزاری مجالس بزرگداشت انبیا و اولیای الهی و شرک خواندن و تحریم آنها از آرای فقهی وهابیون می‌باشد.

فرافکنی و نسبت دادن مطالب دروغ به مخالفان، جعلی خواندن روایت مخالف عقیده خود و کنار نهادن گفتار و فتاوی بزرگان اهل سنت تحت عنوان اجتهاد، انکار فضایل اهل بیت و فضیلت تراشی برای افرادی همچون معاویه و فتوا به عدم جواز لعنت یزید از روش‌های وهابیون در طرح مباحث علمی و مناظرات است. چنان که اهدای قرآن و توزیع بسته‌های آموزشی به زبان‌های گوناگون در میان

حاجیان و معتمران، برپا ساختن مراکز ارشاد و صدور فتوا، بهره برداری رهبران مذهبی از سایتهای اینترنتی به طور فعال و روز آمد، از اقدامات عملی است که برای گسترش افکار وهابیت از آن استفاده می‌شود.

جمود بر ظواهر آیات و روایات، برداشت نادرست از برخی از واژه‌های قرآنی و روایی، گسترش افکار و تعمیم یا محدود و تضییق نمودن بدون دلیل محتوا و مصادیق آیات و روایات، حالت تهاجمی، قیافه حق به جانب گرفتن، از موضع اسلام با دیگران سخن گفتن، تحقیر و توهین و تهمت به مخالفان و تکفیر و فتوای صریح به جواز قتل آنها و عدم پذیرفتن مناظرات و گفتگوهای منطقی و اعمال خشونت مذهبی و قتل و ترور مخالفان از شیوه‌های وهابیون است.

تکیه بر توحید برای ذبح نبوت و امامت، فریفتن مسلمانان به وسیله استناد به آیات گزینشی و برداشت نادرست و تطبیق نا به جای آیات و روایات، جا انداختن رهبران فکری خود همچون ابن تیمیه، محمد بن عبدالوهاب به عنوان شیخ الاسلام و شیخ حدیث، احیا، چاپ و نشر ده‌ها میلیون کتاب علیه عقاید و روش فقهی تشیع و توزیع گسترده و رایگان آنها، تأکید بر اجتهاد برای تحمیل دیدگاه‌های خود بر دیگر فرقه‌های اهل سنت، گرفتن ژست روشنفکری برای پوشاندن نقاط ضعف و چالش‌های اساسی خود، از تاکتیک‌های وهابیت معاصر است.

انجام مباحثات مغالطه آمیز کوتاه، تدوین، چاپ و نشر کتب و مقالات به ویژه به زبان فارسی، تولید و توزیع و استفاده گسترده از نوار کاست، سی دی و فیلم‌های آموزشی و اینترنت برای گسترش، تشکیل و نفوذ در سازمان‌های بین‌المللی اسلامی از ابزارهای تبلیغی آنان است.

در برابر، گرفتن پرچم گسترش و آموزش توحید از دست وهابیون و شناساندن توحید ناب اهل بیت به جهانیان، چاپ و نشر گسترده قرآن با آرم جمهوری اسلامی و تدوین جزوه‌های کوچک به زبان‌های مختلف مشتمل بر بیان

آموزه‌های توحیدی و دعا‌های مأثور اهل بیت، بر عهده گرفتن مسؤولیت شناساندن، ترویج و تبلیغ سنت نبوی، برجسته و فرهنگ سازی آیات مورد استناد در آموزه‌های شیعی، سامان دهی تبلیغ داخل و خارج کشور برای آموزش آموزه‌های اساسی قرآن، سنت و معارف اهل بیت، روشنگری منطقی و مبارزه عملی سنجیده با کارهایی که بهانه به دست وهابیون می‌دهد، راه‌های مقابله با وهابیت هستند.

مبلغان دینی برای انجام رسالت الهی خوی‌ش باید به دور از تندی و ابراز دشمنی، با اخلاقی نی‌کو و گفتاری مستدل، با حفظ آیات مورد نی‌از در استدلال و با شناخت دقیق سنت نبوی بر اساس بی‌ان اهل بی‌ت و آگاهی از مستندات آن در کتب اهل سنت خوی‌ش را برای مقابله آماده سازند.

پرسش‌ها

۱. آیا وهابیت یک پدیده سیاسی است یا احیای جنبش اهل حدیث و حنبلی‌گرایی یا مذهب ساختگی و ابداعی؟ استدلال کنید.
۲. زمینه‌های فکری و پیشینه تاریخی وهابیت را بنویسید.
۳. بنیان‌گذار وهابیت کیست؟ نخستین مخالفان وی چه کسانی بودند؟
۴. آموزه‌های اعتقادی وهابیت پیرامون توحید، نبوت و صحابه را بنویسید.
۵. آرای فقهی وهابیت را نام ببرید.
۶. هدف اساسی، تاکتیک و ترفندهای ترویجی وهابیت را بنویسید.
۷. راه‌های مقابله با وهابیت را بنویسید.
۸. برای موفقیت در عرصه مقابله، چه اقداماتی باید توسط خود روحانیون صورت پذیرد؟